

ויזרע יצחק

שנה ד'

ש"ש	חיפה	ת"א	י"ם	שעון קיץ	יוצא לאור ע"י מדרשת	פרשת "נצבים וילך"
18:17	18:06	18:17	18:00	פניסה	"ויזרע יצחק"	הפטרה: "שוש אשיש"
19:11	19:11	19:12	19:10	יציאה		כה' אלול תשע"א
19:48	19:48	19:48	19:51	ר"ת		

ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

הגיגים מפרשת השבוע

"והיה בשמועו את דברי האלה הזאת והתברך בלבו לאמר" (דברים כט' יז)

מהפסוק אנו לומדים שיהודי שמהרהר הרהורי כפירה בליבו, "והתברך בלבו לאמר", הגם שאין בהם מעשה עתיד הוא לתת את הדין על כך שנאמר: "לא יאבה ה' סלח לו", ודבר תמוה ביותר הוא זה, כיצד מעניש הכתוב אדם על הרהור הלב בלא מעשה, הרי לא תמיד יכול האדם לשלוט בעצמו שלא יעלו בלבו מחשבות רעות, ואם כן מדוע מעניש אדם עבור דבר שאין בידו לשלוט בו? מסביר רבנו בחיי יסוד בהבנת נפש האדם ואומר שאמנם, כידוע, יש לאדם אפשרות לבחירה חופשית, והבחירה בין המעשים מסורה בידו של אדם הן לטוב והן לרע, ככתוב: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת הרע ובחרת בחיים" (דברים ל'), אך, מחדש לנו רבנו בחיי, שגם בחירת המחשבה מסורה בידו של האדם אך אפשרות זו דורשת הכנה, האדם הצטוו לחשוב מחשבות טובות והוזהר שיפנה את לבו מלחשוב מחשבות רעות, ואכן האדם מקבל שכר על המחשבה הטובה ונענש על המחשבה הרעה. וזו לשון רבנו בחיי: "וזה שלפעמים יולידו סרעפיו ורעיוניו מחשבות בלתי טובות, ויעלו על לבבו בפתע פתאום הרהורים לא ראויין שלא במתכוון, הנה זה טרם ההכנות והוא סימן המכשול והחטא, כי הטעו עצמו מני אורח ולא גדל נפשו במדרגת ההכנות, ותקנתו ורפואתו שישתדל בהכנות והוא שיכין לבו ומחשבותיו אל ה' יתעלה, ולו ישעבד ויכוף מחשבתו במחשבה טובה ובכישרון המפעלים, ואם באת המחשבה הרעה שיגער בה, שאם אינו גוער בה והיא עומדת בלבו הנה הוא נענש. וכאשר יתמיד מחשבתו זאת זמן רב ויכין לבו לאהבת השם יתברך ולקרבה אליו וללכת בדרכיו, גם ה' יתן הטוב ויגמלהו כצדקו שיכין לבו שלא יחשוב בדבר רע ולא יעלה במחשבתו רק טוב, ועל זה אמרו בא לטהר מסייעין אותו".

"ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל" (דברים כט' ט)

אם עתיד משה לציין בכתוב "כל איש ישראל" מדוע מאריך וכותב לפני כן "ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם" הרי כולם בכלל "כל איש ישראל"? מבאר ה"משך חכמה" שבכלל תרי"ג המצוות יש מצוות שחלות רק על כלל ישראל ולא על הפרט, כגון בנין בית המקדש וכדומה, ויש מצוות שחלות על הפרט. לכן כאשר בא משה לכרות עם ישראל את ברית התורה הוא אומר בתחילה "ראשיכם שבטיכם", באשר הם האחראים על המצוות שחלות על כלל ישראל ואחר כך אומר "כל איש ישראל" האנשים הפרטיים שיקיימו את המצוות שחלות על הפרט.

"ראה נתתי לפניך היום את הזויות ואת הטוב" (דברים ל' טו)

ה"כלי יקר" מפרש כך את הפסוק: אם אתה מבקש "חיים" כלומר לחיות, צפה ל"טוב" דהיינו השתדל לעשות הטוב בעיני ה'. ונשאלת השאלה, מדוע לא הקדים הכתוב את הטוב לפני החיים, מדוע לא כתוב "את הטוב ואת החיים", שהרי על ידי המעשה הטוב יזכה האדם לחיים, זאת אומרת קודם עושה האדם מעשים טובים ובזכות זה זוכה לחיים? מתרץ ה"כלי יקר" שבזה בא הכתוב להזהיר את האדם שלא יבקש לעשות את הטוב בעיני ה' על מנת שיחיה, אלא שישאף לחיות כדי לעשות את הטוב. שלא יבקש לעצמו חיים גופניים, כי אם יבקש את החיים הרוחניים כדי שיוכל לעבוד בימי חייו את בוראו כפי שכתוב: "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב" (תהלים לד' יג) מדוע אוהב ימים? כדי שיוכל לראות בהם בטוב ה' בתורה ומצוות. וכמו שכתוב בהמשך "לאהבה את ה' א-לקיך ולדבקה בו כי הוא חייך" כלומר, שזו תהיה תכלית חייך, ואין הקב"ה נותן לך חיים כי אם בעבור התכלית הזו.

נר ה' נשמת אדם העלון השבועי מוקדש לע"נ:

עמרם בן שבת בר איזיה ז"ל נלב"ע יט' אדר א' תשע"א
 אברהם בן חמו בר סימונה ז"ל נלב"ע ה' טבת תשע"א שמעון בן חמו בר מסעודה ז"ל נלב"ע ד' שבט תשע"א

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:
 יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
 נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
 ת.נ.צ.ב.ה

"הנסתרת לה' א-לקינו והנגלת לנו ולבנינו עַד עוֹלָם" (דברים כ"ט כז)

מבאר ה"אור החיים" הקדוש שפסוק זה הוא תשובת ישראל למשה על עניין הערבות ההדדית אשר הוא רוצה לחייב אותם, וכך אומרים בני ישראל, "הנסתרת לה' א-לקינו", על החטאים שהאדם עושה בסתר אשר אנחנואיננו רואים אותם ורק ה' רואה אותם, עליהם אנו לא מתחייבים בערבות ההדדית, אך "הנגלת לנו ולבנינו", מה שאנו מוכנים לקבל ערבות זה רק על העבירות שהאדם עושה בגלוי.

"וירא ה' באהל בעמוד עֵנָן, ויעמוד עַמּוּד העֵנָן עַל פְּתוֹז האַהֲלִי" (דברים לא טו)

לכאורה, לא ברור מה שנאמר בפסוק, כי בתחילת הפסוק נאמר שעמוד הענן היה באוהל, אך בסוף הפסוק כתוב שעמוד הענן היה על פתח האוהל, אז היכן היה עמוד הענן? מסביר הרמב"ן שהדבר דומה למה שנאמר: "וירד ה' בעמוד ענן ויעמד פתח האהל" (במדבר י"ב ה), ואחר כך נאמר: "והנה כבוד ה' נראה בענן" (שמות ט"ו י), העניין הוא שהקב"ה רצה לדבר עם משה ורצה שגם יהושע ישמע. אך בעוד שלמשה נאמר: "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת" (שמות כ"ה כב), יהושע לא היה במעלה זו של משה ואסור היה לו להיכנס לאהל. לכן נאמר "ויעמד עמוד הענן על פתח האהל" לבאר שמשום כבודו של יהושע נשאר הענן על פתח האהל חופף עליו, אך כבוד ה' היה באהל.

"ושבת עַד ה' א-לקיך ושמעת בקוֹלו" (דברים ל"ב)

ידוע מה שאמרו חז"ל: "במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד" (ברכות לד:). ולמדו זאת מזה שנאמר: "שלום שלום לרחוק ולקרוב" (ישעיה נד), שבתחילה כתוב לרחוק ואחר כך לקרוב, נמצא שבעלי התשובה שהיו רחוקים והתקרבו ליהדות חשובים יותר ממי שהיה קרוב אל היהדות כל הזמן. ומצינו ברמב"ם (פ"ב מהלכות תשובה פ"ב הל' ב) שהתשובה נחשבת לתשובה אמיתית ומוחלטת רק כאשר יגיע למצב "שיעיד עליו יודע תעלומות" שלא ישוב לחטא שוב". דבר זה רמוז בפסוק שלפנינו "ושבת" תשוב בתשובה בקבלה אמיתית, "עד ה' א-לקיך", (עד=עד) עד שה' יתברך יוכל להעיד עליך שלא תחזור לסורך עוד, היינו שאם תזדמן לאותה עבירה ובאותו מקום ולא תעשנה זוהי התשובה המעולה

(נחל קדומים לחיד"א)

הגיגים לימים נוראים - אלול

תשובה על מידות

ידועה דעת הרמב"ם (הלכות תשובה ד' ג) שמאריך בזה שהעוון של המידות הרעות, למרות שאין בהן מעשה, קשה יותר מהעוון של עבירות שיש בהן מעשה. אולם לפי זה ישנה תמיהה גדולה על התורה שאינה מציינת זאת ואינה נותנת דגש חזק על המידות הטובות וחשיבותן ועל המידות הרעות והחיסרון בהן, אלא מדגישה התורה את עניין קיום המצוות המעשיות בלבד. ראיתי מביאים בשם רבי חיים וויטאל, שמתרץ את התמיהה הזו בזה שהוא אומר שהמידות הטובות הן היסודות עליהן מושתתת התורה ואין אפשרות לקיים את התורה ללא המידות הטובות לכן לא חשה התורה צורך לציין זאת היות שהדבר ברור שהרי "דרך ארץ קדמה לתורה". ודבר זה יבואר, בשם ה"תורת יצחק", במשל לאדם שערך חוזה עם קבלן שיבנה לו בנין גדול עם מספר קומות ובכל קומה מספר חדרים, בחוזה היה מפורט צורת החדרים ומיקומם, תיקום המדרגות השירותים וחדרי הרחצה וכל הדרוש לצורך מגורים. אלא שלאחר שחתמו על החוזה בא הקבלן בטענה שהיות שחפירת היסודות אינה מפורטת בחוזה, הוא דורש תשלום נוסף עבור זה. פנה אליו בעל הבניין בתמיהה, וכי היכן חשבת להעמיד את הבניין באויר? הלוא כל בר דעת מבין שבנין ללא יסודות אינו שווה מאומה ואינו יכול להחזיק מעמד, ולכן אין צורך לפרט זאת בחוזה. כך בנידון שלפנינו, כי יתכן בנין התורה ללא היסודות של המידות, יש לשרש את המידות הרעות ולחזק את המידות הטובות, ורק אחר כך ניתן להשתית עליהם את "בנין התורה".

מי שעמל בזוודש זה תהיה לו תבואה כל השנה

מוסר גדול למד רבי יחיאל מאיר מגוסטינין מאיכר זקן אחד על עבודת חודש אלול. היה זה בעת שנסע פעם, בחודש אלול, אל רבו על מנת לשהות במחיצתו בתקופת הימים הנוראים. מכיוון שרבי יחיאל מאיר היה עני מרוד ולא היה לו די כסף לצורך מימון הנסיעה, עשה את דרכו אל רבו ברגל דרך השדות בעת שהאיכרים היו עמלים בחריש הראשון לקראת הזריעה של החורף. תוך כדי הליכה שומע רבי יחיאל מאיר איכר זקן המזרז את בנו לעבוד במשנה מרץ ואומר לו: "בני יקירי, הזדרז ושנס מותנך, כי מי שעמל בחודש הזה, תהיה לו תבואה כל השנה", בשמוע רבי יחיאל מאיר דברים אלו, נרעש מאוד, ולקח אותם כמוסר על ההכנה הנדרשת לקראת הימים הנוראים, וכל ימיו בחודש אלול היה חוזר על קריאתו של אותו איכר ישיש.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו שישי 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב